

K9  
E92

147715

**DİNLER TARİHİ ARAŞTIRMALARI-V**

**DİNLER TARİHÇİLERİ GÖZÜYLE  
TÜRKİYE'DE MİSYONERLİK**

**SEMPOZYUM  
(01-02 EKİM 2005 ANKARA)**

**YAYINA HAZIRLAYAN**

**Dr. ASİFE ÜNAL**

**ANKARA-2005**

**TÜRKİYE DİNLER TARİHİ DERNEĞİ**

**Yayın No: 5**

**ISBN: 975 - 94505 - 5 - 0**

**Bütün Yayın Hakları Türkiye Dinler Tarihi Derneği'ne Aittir.**  
**Birinci Baskı: Kasım 2005, 700 adet**

## MİSYONERLİK NEDİR? (MİSYONERLİK İLE “TEBLİĞ” ARASINDAKİ FARK)

Prof. Dr. Abdurrahman KÜÇÜK\*

Günümüzde, özellikle 2003 yılının başlarından itibaren, Türkiye'nin gündemini tutan konulardan birini de Misyonerliğin oluşturduğu bilinen bir husustur. Din konusunda olduğu gibi “**Misyonerlik**”de, bilen ve bilmeyen herkesin konuştuğu, fikir ürettiği bir konu/alan olmuştur. Halbuki bu alan, herkesin değil, sadece uzmanların konuşabileceği “**özel bir alan**”dır, özel ihtisas gerektiren “**hassas bir alan**”dır. Biz, burada, bu konuya açıklık getirmeye, Misyonerliğin “**Tebliğ**” olup olmadığını, misyonerlikle tebliğ arasındaki farkı ortaya koymaya çalışacağız.<sup>1</sup>

### I. MİSYONERLİK

Misyonerlik konusu gündeme getirilince, birbiriyle ilişkili **misyon**, **misyoner** ve **misyonerlik** kelimeleriyle karşı karşıya kalınmaktadır. **Misyonerlik**; hem genel hem de özel anlamda kullanılmaktadır. Bu, misyonerlik kelimesine yüklenen anlam ve yapılan tanımla ilgilidir. Misyonerlik, **Mission** (Misyon) kelimesinden; **Misyon** (Missio) kelimesi de göndermek anlamına gelen “**Mittere**” fiili ile ilgili olan Latince “**Missio**” kelimesinden türetilmiştir<sup>2</sup>.

**Misyon**, **Misyoner** ve **Misyonerlik**; genel olarak evrensel bütün din ve düşünceler / ideolojilerle, özel olarak da Hıristiyanlıkla ilgili kelimelerdir. Kendi dinî inancını, ideolojisini ve kanaatlerini / düşüncelerini bir yerde, bir ülkede yaymaya çalışan kimselere, genel olarak, “**Misyoner**” denilmektedir (Özeldeki tanımı aşağıda yapılacaktır). Bu misyonerler; başka dinden, başka inançtan, başka ideolojiden ve başka düşünceden olan insanları mensubu oldukları dine, ideolojiye veya kanaate / düşünceye kazanma gayesi gütmektedir.

\* Türkiye Dinler Tarihi Derneği Genel Başkanı.

<sup>1</sup> Misyonerlik konusunda, 1985’li yıllardan bu tarafa çok yazı yazdık, ilmî toplantılarda tebliğ sunarak tartışılmasını sağladık, yapılması gerekenler ile kimlerin neler yapması gerektiğini belirttik. Yazılarımızda Misyonerlikle ilgili olarak işaret ettiğimiz her şeyin fırsatını ve ortamını bulunca, özellikle 2003-2004 yıllarında yapılan yasal ve idarî düzenlemelerden sonra, adım adım gerçekleştirilmeye çalışıldığını görmekle haklı çıkmanın üzüntüsünü taşımakta ve “**keşke haksız çıksaydık**” demekteyiz. Misyonerlik konusunda günümüzde de çok şeyler söylenip yazılmış; ancak yazımıza başlık yaptığımız konuda henüz net bir görüş ortaya konulmamıştır. Bu boşluğu doldurmaya da katkıda bulunabilmek için “**Misyonerlik Nedir? (Misyonerlik İle “Tebliğ” Arasındaki Fark)**” konusunu tebliğ konusu olarak seçtim. Çünkü bu konu temeldir, asıldır; bu fark ortaya konulmadan ve netliğe kavuşturulmadan diğer konuların netleşmesi mümkün değildir. (On-on beş yıldan beri üzerinde çalıştığım ve bu konuda yayınlanmış veya yayınlanmamış hemen bütün malzemeyi toplayıp değerlendirmeye aldığım, Parlâmentoya girince yarım bıraktığım Türkiye’de Misyonerlik konulu çalışmamı, bu Sempozyumdan önce yayınlayıp hizmete sunmayı amaçlamıştım. Ancak çalışmalarım, “bilgisayarın azizliği”ne uğradığından yetişmedi. Büyük bir aksilik olmaz ise çalışmamız, birkaç ay içinde basılmıy olacaktı. Konu bütün yönleriyle yayınlanacak bu çalışmada ele alınmıştır.

<sup>2</sup> Bkz. Antonin-Marcel Henry, “**Mission**”, Dictionnaire des Religions(DR), Paris 1983, 1114-1115; Türkçe Sözlük, TDK Yayınları, Ankara 1983, II/840.

**Misyon**, kelime olarak, görev, yetki, göndermek, bir şeyi yapmak ve bir işi yerine getirmek için görevlendirilmiş kimseye yüklenilmiş “**özel görev**”i ifade etmektedir. Bu görev ve yetki dinî de olabilir, siyasî de olabilir, diplomatik de olabilir. Misyon, genelde, “**bir görevi yerine getirme işini üstlenen kuruluş**” anlamında da kullanılmaktadır. Özeldense, Hıristiyanlığın herhangi bir anlayışına/grubuna ait görüş veya kanaati “**Hıristiyan olmayan**” ülkelerde yaymak veya herhangi bir fikri/düşünceyi başkalarına kabul ettirmek gayesiyle oluşturulan kuruluşlar “**misyon**” olarak isimlendirilmektedir. Bu misyonlarda görev yapanlara da “**Misyoner**” denilmektedir. Misyonerlerin yaptıkları faaliyetler de, Türkçe’de, “**Misyonerlik**” kelimesiyle karşılanmaktadır<sup>3</sup>.

Terim olarak **Misyon** ise; “**iman**”ın propagandasını yapmakla görevli dinî kuruluş, misyonerlerin bulunduğu / bulunduğu kurum, kendilerinin bir görevi yerini getirmekle görevlendirildiğine inanan grup gibi anlamlar taşımaktadır. **Misyoner**; “**dinî anlayışını, ideolojisini, kanaatini**” yaymak için bir “**Misyon**”da görevli olan; Hıristiyanlığa başka dinden veya kültürden insan kazanmakla görevlendirilmiş bulunan; başka bir kimseyi bir dine, bir “**ideale**” döndürmeye uğraşan “**özel görevli**” kimsedir. Misyoner, günümüzde, mensubu olduğu ülkenin, başka ülkeler üzerindeki emellerinin gerçekleştirilmesinde “**öncü güç**”, “**istihbarat elemanı**” olarak görev yapan görevliler olarak da algılanmaktadır.

Misyonerlere göre “**Misyon**”, Hıristiyan Kutsal Kitabı’na (Yeni Ahit) ait bir kelimedir. Hem “**Misyon**” kelimesine hem de Misyonerliğe yüklenen anlamı Paris Katolik Enstitüsü Profesörlerinden ve Misyonerlerin liderlerinden olan Kardinal J.Daniélou, 1956’lı yıllarda, Katolik Kilisesi’nin özel yayını olan “Histoire Universelle des Missions Catholiques” başlıklı dört ciltlik eserin birinci cildinde yer alan makalesinde açık bir şekilde şöyle ortaya koymaktadır: “Misyon(mission) kelimesi, Yeni Ahit’in diline aittir ve Hıristiyan İlahiyatının özel bir kategorisini teşkil etmektedir. Misyon, bu konuda, yetki sahibi otorite tarafından, yetki ile donatılmış bir görevlinin resmî olarak görevlendirilmesini belirtmektedir. Kelime(mission), farklı şekillerde kullanılmaktadır. O, tam olarak, teolojik düzende, Baba tarafından Oğul’un ve Kutsal Ruh’un gönderilmesini belirtmektedir. İlahî misyonlardan işte bu anlamda söz edilmektedir. İkinci olarak misyon, kendisiyle aynı yetkilere sahip olan Havarilere yani ‘elçilere’ Mesih tarafından tevdi edilen vazifeyi ifade edebilmektedir. Bu iki anlam, zaten, Mesih’in(İsa), ‘Baba’nın beni gönderdiği gibi ben de sizi gönderiyorum’ (Yuhanna,20:21) sözüne göre birbirinin yerine kullanılmaktadır. Sonucu olarak o, Kilise üyelerinden bazılarını tevdi edilen İncil’i putperestlere duyurma görevini ifade edebilmektedir.

Misyon kelimesinin kullanılagelen anlamı, bu sonucu anlamıdır. Pavlus’un şu metni, hemen hemen onun temel unsurlarını en iyi bir şekilde bir araya getirmektedir: ‘İmdi kendisine iman etmedikleri kimseyi nasıl çağıracağız? İşitmedikleri kimseye nasıl inacaklar? Eğer gönderilmezlerse nasıl vaaz edecekler?’(Romalılara Mektup,10:14-15). Misyonun diğer etapları, burada iyi bir şekilde tasvir edilmiştir. Bu etaplardan **birincisi olan gönderme**, özel anlamda, misyon demektir. Birinci etap, özü

<sup>3</sup> Bkz. Günay Tümer-Abdurrahman Küçük, Dinler Tarihi, Ankara 2002, 411; Türkçe Sözlük, TDK Yayınları, Ankara 1983, II/ 840.

bakımından, Kilise'nin İncil'i putperestlere taşımak üzere görevlendirdiği kimseleri, misyonerleri kapsamaktadır. Bu misyonerlere, Kilise'nin başlangıcından beri, elçi, öğretici, vaiz ismi altında rastlanmaktadır. Fakat bu, putperest ülkede yaşayan her Hıristiyan'ın bu 'misyon'a katılmak zorunda olduğunu unutturmamalıdır...**İkinci** olarak elçinin görevi, özellikle **sözün anlatılmasıdır**. Putperestlere İyi Haber'in (İncil) bu birinci ilânını işaret eden teknik terim, Kérygyne'dir. Bu kelimenin kökü, Grekçe Kéryx'dir. Kéryx ise resmî bir ilânın ve daha özel olarak İyi Haber'in duyurulması anlamına gelmektedir. O halde Kérygyne'nin konusu Müjde'yi yani Mesih'in öldükten sonra dirilmesiyle gerçekleştirilmiş kurtuluş olayını, Paskalya'nın mesajı olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Gerçekten de Kérygyne'nin özel konusu işte budur. Bu misyoner haber, vaftiz olmaya karar vermiş putpereste verilen bilgiden ibaret olan ve özeti sembol olan ilmi halden (Catechese) farklıdır. Aynı şekilde o, halka sıradan yapılan vaazdan (l'homelie) da farklıdır. Çünkü Kéerygyne sözü sıradan bir hitabet anlamı taşımamaktadır. Bu, kalpleri hidayete erdirebilecek ilâhî bir kudrettir. Bazen Kéerygyne kelimesi, güç, mucize veya peygamberî işaretleri kendisinde bulundurmaktadır. Buna bağlı olarak Kérygyne kelimesi, Kelâmın yaşayan güçlü belgesi durumundaki Hıristiyan hayatının tanıklığının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu tanıklık istisnasız olarak laikler için misyonun temel şeklidir...O halde misyonun **son amacı; yeni bir ülkede Kilise'yi dikmek** yani orada bir **hiyerarşiye yerleştirmek** olacaktır..."<sup>4</sup>

Belirtilen bu amacın gerçekleştirilmesinde her türlü yol ve yöntemin meşru görülmemesi mümkün müdür? Bu durumda soruya, normal olarak, "her şey ve her yol meşrudur" şeklinde cevap vermek mümkündür. Bu son aşama; önceki haber verme, uyarma ve duyurma anlamında kullanıp "tebliğ" ile örtüşen misyondan farklıdır ve altını çizerek tebliğden ayırdığımız "Misyonerlik"tir.

Misyonerler, Misyonerliği, farklı şekilde anlamaya ve Yeni Ahit'in kendilerine yüklediği bir görev saymaya çalışmış; "**durumdan vazife çıkarmışlardır**". Onların inanışlarına göre; Hıristiyan olmayan birini veya bir yeri "**kendi anlayışına / ideolojisine / grubuna**" kazandırma "Cenneti kazanma"nın ve "iyi bir mensup" olmanın şartlarındandır. Bunları yapmak, onlar için bir emirdir. Bu emrin kaynağı olarak Hz. İsa'nın şu sözü kabul edilmektedir: "**İmdi, gidin bütün milletleri Hıristiyan yapın. Onları Baba (Tanrı), Oğul (İsa) ve Kutsal Ruh ismiyle vaftiz edin. Size emrettiğim her şeyi tutmalarını onlara öğretin**"(Matta,28:19-20). Ancak bu cümledeki, "**öğretin**"; dikkatlice değerlendirmek ve bu kelimeyi "**tebliğ**" ile yorumlamak yerine; ne pahasına olursa olsun, neye mal olursa olsun "**başkalarını inancınıza / anlayışınıza kazanın**" şeklinde yorumlama yolu benimsenmiş ve böyle anlamak Misyonerliğin ilk basamağı olarak kabul edilmiştir.

Misyonerlerin gayesinin; bazı Hıristiyan gruplar da dahil olmak üzere Hıristiyanlığın veya "kendi inancı /anlayışı /grubu"nın dışında kalanları kazanmak, kazanamadıklarını da içinde bulunduğu toplumla çatışır hale getirmek olduğu net olarak

<sup>4</sup> Jean Daniélou, "L'Idée Missionnaire Dans L'Eglise", Histoire Universelle des Missions Catholiques, Paris 1956, I/19-20. Ayrıca J.Daniélou'nun kısa hayatı ve ilgili makalenin tamamı için bkz.J.Daniélou, "Kilisede Misyoner Düşüncesi",Çev.Abdurrahman Küçük, A.Ü.İlahiyat Fak. Dergisi, Ankara 1997, 37/ 101-104.

anlaşılmaktadır. Bunu gerçekleştirmenin değişik yöntemleri ve basamakları oluşturulmuştur. Bunlar; yerine, ülkesine, toplumuna ve zamanına göre değişmektedir. Birinci basamağı, **“kendi grubuna / anlayışına”** katmak; ikinci basamağı **“mabet”** kurmak; üçüncü basamağı o toplumdaki **“görevliler / ruhbanlar”** oluşturmaktır. Bu basamakları oluşturmak misyonerler için yeterli de değildir. Mensup oldukları anlayışlarının bir ülkede ayakta kalabilmesi; o ülkenin kültürüyle bütünleşmesine ve o ülke halkından devam eden **“cemaat / topluluk”** oluşturulmasına bağlı görülmüştür. Bunun için **“Batı’nın imkânları”** ve **“Batı Medeniyeti”** devreye konularak o ülkenin insanlarından, aydınlarından, yazarlarından, siyasetçilerinden, basın-yayın kuruluşlarından taraftar bulmaya özen gösterilmektedir. J.Daniélou, bu konuda da Kilise’nin **“Misyona”** yüklediği anlamı ve beklentisini açık bir şekilde şöyle ortaya koymaktadır: **“Misyona”** aslında kendisinde bir görünüm olan Kilise gibi belirli tarihten itibaren gerçekleşmiş durumdadır. Dinî olgu, tamamen salt durumda kendini göstermez; fakat bir medeniyet diye adlandırılan bu elemanların birleşiminde gösterir. Değişik medeniyetlerin Hıristiyanlaştırılması öncelikle normal olarak bir yükseliş düzenine göre gerçekleşmektedir. Nitekim İncil, ilk önce Yahudilere tebliğ edilmişti ve **ilk cemaat Yahudi Hıristiyandı**. Daha sonra **Hıristiyanlaştırma Grek-Latin dünyasını kapladı ve o dünya Batı Medeniyeti olarak adlandırıldı**. Günümüzde misyon teknik bir terim olarak, **Uzakdoğu ve Afrika ülkelerinin Hıristiyanlaştırılması** anlamını ifade etmektedir. Bu, genelde misyonerlerin Hıristiyanlaştırdıkları ülkelerin insanlarından farklı bir milliyete ait olduğunu açıklamaktadır. Misyonerler, kelimenin dar anlamında, ...günümüzde ‘yabancı misyonlar’ olarak adlandırılmıştır”.<sup>5</sup>

Türkiye’de de bu konuda oldukça mesafe alınmıştır. Misyonerler; “kendi hedefleri içine aldıkları” ülkelerde farklı bir millet oluşturmaya ve “Batı Medeniyeti”ne katmaya çalışmaktadır. Misyonerlerin farklı “milletçikler” oluşturma ve “kendi medeniyetleri”ne dahil etme projesi içinde Türk Milleti ve Türkiye de bulunmaktadır. Onlar için Türkiye ve “Türk Medeniyeti” çok önemlidir. Mücadelenin “medeniyetler mücadelesi” olduğunun bilinci içinde hareket edilmekte ve “medeniyetler buluşması” göstermelik kabul edilmektedir. Çünkü Misyonerler; “başka medeniyetlerin Hıristiyanlaşması”ni temel problem olarak görmektedir. Bunun için dil, felsefe, estetik, kültür ve benzeri şeylerin kullanılması, değişik yöntemlerin benimsenmesi önerilmektedir. Batı’nın egemenliğinin hedefine ulaşması, kültürel ve siyasî etkisinin hedefine ulaşmasıyla ilgilendirilmektedir. Bu amaç; aynı zamanda “emperyalizm”in, sömürgeleştirmenin ve hâkimiyet alanını genişletmenin amacıdır. Bunun yansımaları, misyonerliğin kültürel boyutunda aranmalıdır.

Daniélou’nun şu ifadelerini hiçbir yoruma gitmeden aynen buraya almayı uygun buluyorum: “...Nihayet son bir hususa da temas etmek gerekmektedir. Eğer Batının siyasî hâkimiyeti hedefine ulaştı ise, kültürel etkisinin hedefine ulaştığı da bir gerçektir. **Batı teknik medeniyet görünümü altında Dünya’yı fethetmek yolundadır**. Bu durumda Doğu’nun ve Afrika’nın eski medeniyetleri, bu yayılmaya karşı durabilecek mi? Gelecekte Dünya’nın her yerinde karşılaşacağımız insanın, bu teknik

<sup>5</sup> Daniélou, “L’Idée Missionnaire dans l’Eglise”, I/21.

medeniyetin insanı olacağı bir gerçektir. Bu durum, misyonu yeni bir oluşa doğru yönlendirmektedir. Çünkü **bu teknik medeniyet gerek Doğu'da, gerekse Batı da Hıristiyanlığın dışında teşekkül etmiştir. Geleceğin misyoner problemi, bu medeniyetin 'Hıristiyanlaştırılması problemi' olacaktır.** Batı için de, Doğu için de, aynı şey söz konusudur".<sup>6</sup>

Daniléou'nun son ifadeleri, tarih boyunca oluşan anlayışın bir neticesidir. Bütün "misyoner gruplar", bu anlayışı nihai amaç olarak benimsemiş ve o amaca ulaşmak için çalışmışlardır. Başlangıçtan beri yaptığımız tespitlerin ışığında Misyonerliği şöyle tarif etmek istiyorum:

*Misyonerlik; normal her türlü yol ve yöntemi olduğu gibi, deprem, yangın, sel, açlık, kuraklık, hastalık, işsizlik ve yoksulluk gibi olağanüstü ortamlarda da açık veya gizli her çeşit yolu, inkânı, taktiği deneyerek; yılmadan ve usanmadan, insanları "kendi anladığı ve kabul ettiği Dinî Hareketin/ Hıristiyanlığın herhangi bir grubuna" kazanma gayreti içinde olan oluşumun, kurumsal "özel bir güç"ün eylemlerinin ortak adıdır. Doğrudan inançlarına kazanamadıkları kimseleri, mensup oldukları değerlerle çatıştırma, ayırıştırma, ülkesine ve milletine, ülkesinin ve milletin değerlerine düşman etme, "ırkçı bölücülük" ve "dinî anlayış farklarını" destekleme, yeni "kimlik ve kişilik" kazandırma da Misyonerliğin hedeflerindedir. Günümüzde Misyonerlik, destekçisi bir ülkenin dinî, siyasî ve kültürel plânlarının uygulanması yolu olarak da değerlendirilmektedir.*

Misyonerliği gerçekleştirmek için, ilgili misyonlarda, herhangi bir dinî grup / ideoloji içinde "özel olarak" yetiştirilip desteklenen "görevliler"e de, özelde ve gerçekte, misyoner denilmektedir.

## II . TEBLİĞ

Kelime olarak tebliğ; *bildirme, erişirme, haber verme, mesaj* gibi anlamlara gelmektedir. Terim olarak tebliğ; bir konudan, herhangi bir olaydan, belirli bir mesajdan, yaşanan bir gelişmeden, vahyedilmiş bir dinden haberi olmayanları haberci, ulak, "elçi", vaiz gibi araçlarla haberdar etme yöntemidir.

Tebliğ kelimesi karşılığı olarak, tam anlamıyla olmasa da, Hıristiyanlığın ilk dönemlerinde yüklenen anlamıyla "**misyon**" kelimesi kullanılabilir. Bu çerçevede hem İnciller'in hem de Kuran'ın mesajlarına -özet olarak- bakmak lâzımdır. Kutsal Kitapların mesajları, özet olarak, konunun netleşmesine ve aydınlanmasına katkı sağlayabilecektir.

### a. Yeni Ahit'te

Hıristiyanlıkta "**tebliğ / misyon**"un nasıl anlaşıldığını ortaya koymak için önce İncillere bakmak ve Hz.İsa'nın sözlerini "**doğru**" anlamak gerekmektedir. Çünkü Hıristiyanlıkta "**ilk örnek**" Hz.İsa'dır. Onun, getirdiği mesajları insanlara ulaştırmak için takip ettiği "**yollar**" olmuştur. Bu yollar arasında; bizzat kendisinin uygulamaları ve görevlendirdiği kimselere söyledikleri bizim için önem ifade etmektedir. Hz.İsa, mesajını öğretmek için seyahatlere çıkmış ve mesajını "**tebliğ**" ile yetinmiş ve hatta görev alanı ile ilgili zaman zaman sınırlamalar da koymuştur. Sur ve Sayda taraflarında

<sup>6</sup> J.Daniélou, "L'Idée Missionnaire....", I/20-22.

anlaşılmaktadır. Bunu gerçekleştirmenin değişik yöntemleri ve basamakları oluşturulmuştur. Bunlar; yerine, ülkesine, toplumuna ve zamanına göre değişmektedir. Birinci basamağı, **“kendi grubuna / anlayışına”** katmak; ikinci basamağı **“mabet”** kurmak; üçüncü basamağı o toplumdaki **“görevliler / ruhbanlar”** oluşturmaktır. Bu basamakları oluşturmak misyonerler için yeterli de değildir. Mensup oldukları anlayışlarının bir ülkede ayakta kalabilmesi; o ülkenin kültürüyle bütünleşmesine ve o ülke halkından devam eden **“cemaat / topluluk”** oluşturulmasına bağlı görülmüştür. Bunun için **“Batı’nın imkânları”** ve **“Batı Medeniyeti”** devreye konularak o ülkenin insanlarından, aydınlarından, yazarlarından, siyasetçilerinden, basın-yayın kuruluşlarından tarafta bulmaya özen gösterilmektedir. J.Daniélou, bu konuda da Kilise’nin **“Misyona”** yüklediği anlamı ve beklentisini açık bir şekilde şöyle ortaya koymaktadır: **“ Misyona, aslında kendisinde bir görünüm olan Kilise gibi belirli tarihi şartlarda gerçekleştirmek durumundadır. Dini olgu, tamamen salt durumda kendini göstermez; fakat bir medeniyet diye adlandırılan bu elemanların birleşiminde gösterir. Değişik medeniyetlerin Hıristiyanlaştırılması öncelikle normal olarak bir yükseliş düzenine göre gerçekleşmektedir. Nitekim İncil, ilk önce Yahudilere tebliğ edilmişti ve ilk cemaat Yahudi Hıristiyandı. Daha sonra Hıristiyanlaştırma Grek-Latin dünyasını kapladı ve o dünya Batı Medeniyeti olarak adlandırıldı. Günümüzde misyon teknik bir terim olarak, Uzakdoğu ve Afrika ülkelerinin Hıristiyanlaştırılması anlamını ifade etmektedir. Bu, genelde misyonerlerin Hıristiyanlaştırdıkları ülkelerin insanlarından farklı bir milliyete ait olduğunu açıklamaktadır. Misyonerler, kelimenin dar anlamında,...günümüzde ‘yabancı misyonlar’ olarak adlandırılmıştır”**.<sup>5</sup>

Türkiye’de de bu konuda oldukça mesafe alınmıştır. Misyonerler; **“kendi hedefleri içine aldıkları”** ülkelerde farklı bir millet oluşturmaya ve **“Batı Medeniyeti”**ne katmaya çalışmaktadır. Misyonerlerin farklı **“milletçikler”** oluşturma ve **“kendi medeniyetleri”**ne dahil etme projesi içinde Türk Milleti ve Türkiye de bulunmaktadır. Onlar için Türkiye ve **“Türk Medeniyeti”** çok önemlidir. Mücadelenin **“medeniyetler mücadelesi”** olduğunun bilinci içinde hareket edilmekte ve **“medeniyetler buluşması”** göstermelik kabul edilmektedir. Çünkü Misyonerler; **“başka medeniyetlerin Hıristiyanlaşması”**ni temel problem olarak görmektedir. Bunun için dil, felsefe, estetik, kültür ve benzeri şeylerin kullanılması, değişik yöntemlerin benimsenmesi önerilmektedir. Batı’nın egemenliğinin hedefine ulaşması, kültürel ve siyasî etkisinin hedefine ulaşmasıyla ilgilendirilmektedir. Bu amaç; aynı zamanda **“emperyalizm”**in, sömürgeleştirmenin ve hâkimiyet alanını genişletmenin amacıdır. Bunun yansıması, misyonerliğin kültürel boyutunda aranmalıdır.

Daniélou’nun şu ifadelerini hiçbir yoruma gitmeden aynen buraya almayı uygun buluyorum: **“...Nihayet son bir hususa da temas etmek gerekmektedir. Eğer Batının siyasî hâkimiyeti hedefine ulaştı ise, kültürel etkisinin hedefine ulaştığı da bir gerçektir. Batı teknik medeniyet görünümü altında Dünya’yı fethetmek yolundadır. Bu durumda Doğu’nun ve Afrika’nın eski medeniyetleri, bu yayılmaya karşı durabilecek mi? Gelecekte Dünya’nın her yerinde karşılaşacağımız insanın, bu teknik**

<sup>5</sup> Daniélou, **“L’Idée Missionnaire dans l’Eglise”**, 1/21.



medeniyetin insanı olacağı bir gerçektir. Bu durum, misyonu yeni bir oluşa doğru yönlendirmektedir. Çünkü **bu teknik medeniyet gerek Doğu’da, gerekse Batı da Hıristiyanlığın dışında teşekkül etmiştir. Geleceğin misyoner problemi, bu medeniyetin ‘Hıristiyanlaştırılması problemi’ olacaktır.** Batı için de, Doğu için de, aynı şey söz konusudur”.<sup>6</sup>

Daniélou’nun son ifadeleri, tarih boyunca oluşan anlayışın bir neticesidir. Bütün “misyoner gruplar”, bu anlayışı nihai amaç olarak benimsemiş ve o amaca ulaşmak için çalışmışlardır. Başlangıçtan beri yaptığımız tespitlerin ışığında Misyonerliği şöyle tarif etmek istiyorum:

*Misyonerlik; normal her türlü yol ve yöntemi olduğu gibi, deprem, yangın, sel, açlık, kuraklık, hastalık, işsizlik ve yoksulluk gibi olağanüstü ortamlarda da açık veya gizli her çeşit yolu, inkânı, taktiği deneyerek; yılmadan ve usanmadan, insanları “kendi anladığı ve kabul ettiği Dinî Hareketin/ Hıristiyanlığın herhangi bir grubuna” kazanma gayreti içinde olan organize bir oluşumun, kurumsal “özel bir güç”ün eylemlerinin ortak adıdır. Doğrudan inançlarına kazanamadıkları kimseleri, mensup oldukları değerlerle çatıştırma, ayrıştırma, ülkesine ve milletine, ülkesinin ve milletin değerlerine düşman etme, “ırkçı bölücülük” ve “dinî anlayış farklarını” destekleme, yeni “kimlik ve kişilik” kazandırma da Misyonerliğini hedeflerindedir. Günümüzde Misyonerlik, destekçisi bir ülkenin dinî, siyasî ve kültürel plânlarının uygulanması yolu olarak da değerlendirilmektedir.*

Misyonerliği gerçekleştirmek için, ilgili misyonlarda, herhangi bir dinî grup / ideoloji içinde “özel olarak” yetiştirilip desteklenen “görevliler”e de, özelde ve gerçekte, misyoner denilmektedir.

## II . TEBLİĞ

Kelime olarak tebliğ; *bildirme, erıştırme, haber verme, mesaj* gibi anlamlara gelmektedir. Terim olarak tebliğ; bir konudan, herhangi bir olaydan, belirli bir mesajdan, yaşanan bir gelişmeden, vahyedilmiş bir dinden haberi olmayanları haberci, ulak, “elçi”, vaiz gibi araçlarla haberdar etme yöntemidir.

Tebliğ kelimesi karşılığı olarak, tam anlamıyla olmasa da, Hıristiyanlığın ilk dönemlerinde yüklenen anlamıyla “**misyon**” kelimesi kullanılabilir. Bu çerçevede hem İnciller’in hem de Kuran’ın mesajlarına -özet olarak- bakmak lâzımdır. Kutsal Kitapların mesajları, özet olarak, konunun netleşmesine ve aydınlanmasına katkı sağlayabilecektir.

### a.Yeni Ahit’te

Hıristiyanlıkta “**tebliğ / misyon**”un nasıl anlaşıldığını ortaya koymak için önce İncillere bakmak ve Hz.İsa’nın sözlerini “**doğru**” anlamak gerekmektedir. Çünkü Hıristiyanlıkta “**ilk örnek**” Hz.İsa’dır. Onun, getirdiği mesajları insanlara ulaştırmak için takip ettiği “**yollar**” olmuştur. Bu yollar arasında; bizzat kendisinin uygulamaları ve görevlendirdiği kimselere söyledikleri bizim için önem ifade etmektedir. Hz.İsa, mesajını öğretmek için seyahatlere çıkmış ve mesajını “**tebliğ**” ile yetinmiş ve hatta görev alanı ile ilgili zaman zaman sınırlamalar da koymuştur. Sur ve Sayda taraflarında

<sup>6</sup> J.Daniélou, “L’Idée Missionnaire....”, V20-22.

iken Kenanlı bir kadının yardımı üzerine Hz.İsa, **“Ben, İsrail evinin kaybolmuş koyunlarından başkasına gönderilmedim”**<sup>7</sup> şeklinde cevap vermiştir. Bir başka yerde de Hz.İsa, 12 Havarisine verdiği şu emirde benzeri sınırı dikkati çekmektedir: **“Milletler yoluna (diğer milletlere) gitmeyin. Samiriyelilerin şehirlerinden hiç birine girmeyin; sadece İsrail evinin kaybolmuş koyunlarına gidin. Gittiğiniz yerlerde, göklerin melekûtunun yakın olduğunu vazedin”**<sup>8</sup>. Ayrıca İncil’in başka bir ifadesinde Hz.İsa’nın şöyle dediği yer almaktadır: **“Gidin bütün milletleri öğrencim yapın. Onları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına vaftiz edin. Sizlere söylediğim herşeyi tutmalarını onlara öğretin.”**<sup>9</sup>. Yuhanna İncili’nde **“Baba beni gönderdiği gibi ben de sizi gönderiyorum”**<sup>10</sup>. ifadesi, diğer İncillerde de benzer ifadeler bulunmaktadır. Bu ifadelerin tamamında öğretme, haberdar etme, duyurma, bilgilendirme öne çıkmaktadır.

Yeni Ahit’te yer alan “Mektuplar”daki ifadelerde; öğretme, bilgilendirme, haberdar etme yanında değişik yöntemlerle **“çevirme / döndürme”** söz konusu edilmekte ve Pavlus’un yorumları örnek alınmaktadır. Böylece Hz.İsa ile **“tebliğ”** olarak başlayan **“misyon”**, zaman ve şartlara göre, özellikle Türklerin Müslüman olması ve Anadolu’ya yerleşip Batı’ya doğru yayılması sonucu **“Misyonerlik”**e doğru kayma göstermiştir. Değişik gruplar ve ülkeler **“Misyonerlik”**i bir yöntem olarak sahiplenmiş ve etki alanlarını genişletme yolu olarak görmüşlerdir. (Bunun için normal Hıristiyanlığın anlatılması olan misyonu tebliğ kabul ediyor, misyonerlikten ayırıyoruz. Tebliğe normal bakılmasını ifade ederken misyonerliğe ihtiyatla yaklaşılması gerektiğini vurguluyoruz).

#### **b.Kur’an-ı Kerim’de**

Kur’an-ı Kerim’de **“tebliğ”** anlayışı açıktır ve nettir. Hz.Muhammed de, sonraki yöneticiler de, Müslümanların büyük çoğunluğu da Kur’an-ı Kerim’in yaklaşımını kendilerine rehber edinmişlerdir. Kur’an’ın yaklaşımı genelde esas olmuş, farklı yaklaşımlar ise istisna kabilinden kalmıştır.

Tebliğ’in nasıl olacağı ve ne şekilde anlaşılacağı Kur’an-ı Kerim’deki şu ayetlerde ortaya konulmuştur: **“Allah’a itaat edin, Peygambere itaat edin. Eğer yüz çevirseniz bilin ki ona (Peygambere) yüklenen görevin sorumluluğu ancak ona; size yüklenen görevin sorumluluğu da yalnız size aittir. Peygambere düşen sadece apaçık bir tebliğdir”**<sup>11</sup>. Peygamberi Hz.Muhammed’e Allah, **“Rabbinden sana indirilene tebliğ et / duyur...”**<sup>12</sup> demiş, insanlara da , **“Ey insanlar! Ben, sizin için ancak apaçık bir uyarıcıyım”**<sup>13</sup> demesini istemiştir. Bazı ayetlerde de yapılması ve yerine getirilmesi gereken kurallar sayıldıktan sonra, sonunda **“Peygambere düşen sadece apaçık tebliğ...”**<sup>14</sup> olduğu net olarak vurgulanmış, tebliğin yönteminin de şöyle olacağını gösterilmiştir: **“Ey Muhammed! Rabbinin yoluna, hikmetle, güzel öğütle**

<sup>7</sup> Matta İncili,15:24.

<sup>8</sup> Matta İncili, 10:5-7.

<sup>9</sup> Matta İncili, 28:19-20.

<sup>10</sup> Yuhanna İncili, 20.21.

<sup>11</sup> Nur Suresi, 54.

<sup>12</sup> Maide Suresi, 67

<sup>13</sup> Hac Suresi, 49.

<sup>14</sup> Bkz. Nahl Suresi,35; Ankebut Suresi,18.

çağır; onlarla en güzel şekilde tartış; doğrusu Rabbin doğru yolda olanları da sapıtanları da iyi bilir”<sup>15</sup>. Yunus Suresi’nde de Hz.Muhammed’in tebliğ karşısındaki duruşu ve neden sorumlu olup olmayacağı şöyle ortaya konulmuştur: (De ki:) “Ey İnsanlar! Rabbinizden size Gerçek (Kuran) gelmiştir. Kim doğru yola girse ancak kendisi (kendi lehi) için girmiş olur, kim de sapıtırsa ancak kendi aleyhine sapıtmış olur. Ben sizden / sizin bu durumunuzdan sorumlu değilim”<sup>16</sup>.

Bu ayetlerden peygamberlerin görevinin, açıkça, insanları uyarmak, Allah’ın öğütlerini tebliğ etmek olduğu anlaşılmaktadır. Hz.Muhammed de, hayatında ve yönetiminde Kuran’ın bu metodunu benimsemiş, kimseyi İslâm’ı kabul etmesi için zorlamamış ve “**ikna olup isteyerek benimsemesi yolunu**” tercih etmiştir. Bir kısmını verdiğimiz bu ayetler; tebliğ ile misyonerlik arasındaki “**ince çizgiyi**” ortaya koymaktadır. Çünkü; İslâm’da “**tebliğ**” esası vardır. İslâm ilkelerinin, gerek Müslümanlara ve gerekse Müslüman olmayanlara ulaştırılmasının yolu; tebliğdir. **İslâmî tebliğde, ayetlerden de anlaşılacağı üzere, aldatma, kandırma, baskı yapma, hileli yollara başvurma gibi esaslara yer yoktur. Açıklık, samimiyet ve doğruluk temel prensiptir.**

Kur’an, hak ve hakikat yolunu açıkladıktan, mesajını ulaştırdıktan sonra, inanıp inanmamayı insanın tercihine bırakır; inanıp yararlı iş yapmanın kişinin menfaatine olduğu hakikatini de ortaya koyar. Netice olarak **İslâm**; insanları Müslüman olmaya çağırırken, aldatmayı, kandırmayı, baskı yapmayı, kötü davranmayı, maddî menfaat temin etmeyi, hileli yollara sapmayı, insanların çaresiz oldukları zamanları fırsat bilmeyi hoş görmemekte ve bu çeşit davranışları da yasaklamaktadır. İnsanların aydınlatılmasını, haberdar edilmesini ve “**insan gibi yaşamayı**” / “**adam gibi adam olmayı**” isteyen **İslâm**, “**tebliğ**”i esas almış ve “**Sizin dininiz size, benimki de banadır**”<sup>17</sup> ayetiyle insanların kendi tercihleriyle baş başa oldukları ilkesini vurgulamıştır.

### III. HZ.İSA’NIN TEBLİĞ ANLAYIŞININ MİSYONERLİK OLARAK UYGULANMASI

Hz.İsa’nın yerine getirdiği, “**bir görev**”di ve Havarilerine de “**öğretme**”, “**tebliğ etme**” görevi vermişti. Bugünkü anlamda Misyonerlik, Hz.İsa’dan 1200-1300 yıl sonra yani Türklere karşı yapılan ve 174 yıl süren Haçlı Seferleri’nden başarısız çıkıldıktan sonra gündeme gelmiştir.

Günümüzde Misyonerliği benimsemiş olan “Hıristiyanî Gruplar / Dinsel Hareketler”; “Misyoner nitelikli çalışmalar”ını yukarıda belirttiğim Hz.İsa’ya atfedilen ve İnciller’de yer alan ifadelerle dayandırmaktadır. Hz.İsa’ya atfedilen bu ifadelerde, Hz.İsa’nın öğrettiklerinin öğretilmesi, insanların bilgilendirilmesi ve yanlışlardan uzaklaşıp doğruların benimsenmesinin “tebliğ”i söz konusudur. O ifadelerde, günümüzde “Misyonerler”in kullandığı yöntemlerinin hiçbirine işaret yoktur. Hz.İsa da, insanlara güzel öğütte bulunulmasını, “tebliğ” ile yetinilmesini telkin etmiştir. Zaten “misyon” kelimesinin, -ilk dönemlerde- öğrenim, öğretim, ibadet, iyilik

<sup>15</sup> Nahl Suresi, 125.

<sup>16</sup> Yunus Suresi, 108.

<sup>17</sup> Kafirûn Suresi ,6.

aksiyonu, “sakramentlerin ihsanı”, manevî yaşama biçimi, inancın açıklanması olarak anlaşıldığı ve 1200’lü yıllara kadar da böyle anlaşıldığı dikkati çekmektedir. 1500’lü yıllardan sonra misyon, siyasi/diplomatik, askerî, kültürel alanlara da teşmil edilmiştir. **XVI. Yüzyıldan sonra “Misyona”; “tebliğ” anlamından çıkarılıp “Misyonerlik” anlamıyla donatılmış ve hiyerarşik bir yapı içerisinde kurumlaştırılmıştır. Günümüzde Misyoner Gruplarda Misyona’un Tebliğ özelliği ortadan kalkmıştır.**

Misyoner Gruplar, Hz.İsa’dan daha çok, önemli bir Hz.İsa ve Hıristiyan düşmanıyken Şam Yolu’nda “yaşadığı bir tecrübe” sonucunda Hz.İsa’ya inandığını açıklayan Pavlus’u ve onun sözlerini rehber almışlardır / almaktadırlar. Onun, Hz.İsa’nın “dini tebliğ anlayışı”na farklı yorumlar getirdiği ve bu yorumlarıyla daha sonra oluşan “Misyonerlik”in yolunu açtığı kabul edilmektedir. Misyonerlerin kendileri için rehber yaptıkları Pavlus; insanları kazanmak için her yolu denemiş; Putperestlere putperest, Yahudilere Yahudi gibi görünmüş, zayıflara onlardan biri gibi yaklaşmış, herkese anladığı ve etkiledikleri yöntemle ulaşmış, kendini herkese kul / köle yapmıştır. O, insanları kazanmada “sevgi”yi yöntem olarak benimsemiştir ve taraftarlarına da bunu tavsiye etmiştir<sup>18</sup>.

Anlaşılabileceği üzere Hıristiyan Dünya’da “tebliğ”in “Misyonerlik”e dönüşmesi Hz.İsa’dan sonra olmuş; Pavlus’un söz ve davranışlarına farklı anlamlar yüklenerek “yeni boyutlar” kazandırılmıştır. Pavlus’un öğretileri ve taktikleri, kendisinden sonraki ve günümüzdeki Misyonerliğinin temel ve belirleyici ilkeleri olmuştur.

Ben, başlangıcından günümüze kadar “**Hıristiyan Misyona / Tebliği ve Misyonerlik**”i; yayılmasını, gelişmesini, yöntemlerini ve taktiklerini göz önünde bulundurarak, şöyle **9 aşama/dönem** olarak değerlendiriyorum:

1. **33-10** : Havariler Dönemi ve Hıristiyanlığın Tanıtılması/“**Tebliğ/Misyona**” Dönemi.

2. **100-800** : Kiliselerin Kurulması, Hıristiyan Doktrinini Oluşturulması ve Anlatılması Dönemi.

3. **800-1071** : “**Dinî Otorite**” Dönemi.

4. **1071-1453** : **Anadolu’nun Türklerden Geri Alınması Çalışmaları Dönemi**

5. **1453-1650** : Reformasyon Dönemi; Hıristiyanlığın Milliyetçilik Perspektifinden Değerlendirilmesi, Dinde Milliyetçiliğin Yer Bulması Dönemi; Dogma ve Doktrin Tartışmaları Dönemi.

6. **1650-1793** : Hıristiyanlıkta Yeni Anlayışların, Yeni Mezheplerin Oluşması ve Kökleşmesi Dönemi.

7. **1793-1965** : Her Oluşumun Kendi Kulvarında Faaliyet Gösterdiği Modern Dönem.

8. **1965-2000** : Dinlerarası, Kültürlerarası ve Uluslararası Diyalog Dönemi.

9. **XXI.Yüzyıl**: **Kültürleştirme yoluyla “Tek Kutuplu Dünya Oluşturma Süreci” (Batı Medeniyetini Hâkim Kılma) Dönemi.**

<sup>18</sup> Bkz.Pavlus’un Korintoslulara I.Mektubu , 9:18-23.

Yukarıda belirtilen “İlk İki Dönem”, Hıristiyanlığı tanıtmaya ve “tebliğ” dönemidir. Bu “İki Dönem”; Hz. İsa’dan sonraki Havariler ve Tebliğ Dönemi denilen 33-100 yılları ile Kiliselerin Kurulması ve Doktrinlerin Oluşması Dönemi kabul edilen 100- 800 yılları arasındaki süreci içeren dönemdir. Bundan sonraki dönem, İslâm’ın sahneye çıktığı ve Türkler’in Müslüman olup İslâm’ın temsilciliğini üstlendiği dönemlerdir. İslâm ve Türkler sahnede görülünceye kadar Hıristiyanlık, karşısında daha güçlü bir “din”, bir “ideoloji” görmemiştir. Önceleri İslâm’a ve Müslümanlara sıcak bakan Hıristiyan / Batı Dünyası; Türklerle güç bulup gündün güne yayılması ve taraftarlarının artması karşısında İslâm’a / Müslümanlara, dolayısıyla Türkler’e karşı olumsuz bakar olmuştur. Artık o tarihlerden sonra “Hıristiyanî Gruplar”, İslâm’a ve Müslümanlara özellikle Türkler’e düşman gözüyle bakmaya başlamışlardır. Çünkü Anadolu, Türklerle hem İslâmlaşıyor hem de Türkleşiyordu. Türklerin Anadolu’yu fethetmesi ve İslâm’ı Batı’ya taşıması Hıristiyanları Türklere karşı “cephe birliği”ne sevk etmişti. Ayrılmış ve bölünmüş Hıristiyanlar, Türklere karşı kısa süreli de olsa bir birlik oluşturmuştu. Bu birliğin gayesi; Türkleri ve İslâmî gelişmeyi durdurmak, Türkleri geldiği yere geri göndermek ve Balkanları da, Anadolu’yu da boşaltmaktı. Bunun için onlar, 174 (1096-1270) yıl süren **Haçlı Seferleri**’ni başlatmışlardır.

Haçlı Savaşları’ndan beklenen neticeyi elde edemeyen “Hıristiyan Topluluk” ve “Lider Kadro”; Türkler’i durdurma, onları bölüp parçalama, Orta Asya’ya geri gönderme ve bu arada da İslâm’dan uzaklaştırma amacıyla başka taktikler aramaya girişmişlerdi. Türkleri cephede yenmenin mümkün olmadığı anlaşıldıktan sonra baş vurulan taktik; Türklere onlardan biri gibi yani “Müslüman” gibi yaklaşmaktır. Bu “yöntem”, 1220’li yıllarda François d’Assise ile başlamış ve 1310’lu yıllarda da Raymond Lulle ile geliştirilip sistemleştirilmiştir. Lulle, kendisi, Arapça ve İslâm Felsefesi öğrenerek Müslümanları etkileme ve dinlerinden döndürme çalışmalarına başlamıştır. Bunda başarılı olma şansı görünce o, “kurumlaştırma” yolunu savunmuş ve misyonerliğin kurumlaşmasının temellerini atmıştır. Bu yaklaşım; “Modern Misyonerlik”in başlangıcı olmuştur. Günümüzde gündemde olan “Misyonerlik”, o tarihlere kadar geri giden bir temele sahiptir. Bundan dolayı; “modern taktikler” ile yüklü Misyonerlik; Türkleri merkeze alan misyonerliktir. Dün de hedef Türklerdi, bugün de hedef Türklerdir. Çünkü onlar, Türklersiz Müslüman Dünya’nın her zaman yutulabilir bir lokma olduğunu, Türkler’den koparılmış Müslümanları istedikleri gibi yönlendirebileceklerini biliyorlardı ve yaptıkları araştırmalar da bu sonucu ortaya koyuyordu. Türkleri de sıcak savaşlarda yenmek mümkün değildi. Bunun için Türkleri önce dinî, millî ve kültürel kimliklerinden uzaklaştırmak, kimlik çatışmasına sokmak; sonra Türk Devletine, Türk Milletine ve millî değerlerine düşman yapmak, daha sonra da “Hıristiyanlığa veya Kendi Anlayışlarının Kültür Dairesi”ne dahil ederek kendi ülkelerinin “özel görevlisi” olarak kullanmak gerekiyordu.

**Batılı bazı devletler**”; dinî alanda olduğu gibi diplomasi alanında da siyaset alanında da, kültürel alanda da “Misyon ve Misyonerlik”i bir yöntem olarak kullanmıştır, günümüzde de kullanmaktadır. Bir dinin yayılmasında da, bir yerin “sömürgeleştirilmesi”nde de, “empyrializm alanı”nın genişletilmesinde de “Misyonerlik”, en etkili ve başarılı bir “yol” olarak benimsenmiştir, benimsenmektedir. Günümüzde diğer misyonerliklere “Siyasî Misyonerlik” de

eklenmiş ve bu misyonerlik **“başarılı yöntemlerden biri”** olmuştur. Bu yöntemde gelişmiş Batı ülkeleri ve onların istihbarat birimleri yerini almıştır. Emperyalizmin öncülüğünü de, Asya’da, Afrika’da, Amerika’da ve Uzakdoğu’da bazı ülkelerin sömürgeleştirilmesinde de, dinlerin değiştirilmesinde de ve asimilasyon yoluyla yeni **“kimlik”**lerin oluşmasında da misyonerlerin öncü rolü üstlendikleri bilinen tarihf gerçeklerdir. Bu misyonerlerin, gelişmiş ülkelerin siyasf otoritelerinin direktifi doğrultusunda ve **“belirli kurumlar”**ın güdümünde hareket ettikleri, önceden hazırlanan projeler doğrultusunda görev yaptıkları ve yerine göre **“istihbarat görevi”** üstlendikleri de gündemdeki yerini koruyan konulardandır. Hatta **Misyonerlik’i; “Batı uygarlığının ve kapitalizmin yayılmacılığına giydirilmiş ideolojik bir kılıf”** olarak yorumlayanlara da rastlanmaktadır<sup>19</sup>. Çünkü **Misyonerler; yerine göre ilim adamıdır, yerine göre din adamıdır, yerine göre elçilik görevlisidir, yerine göre askerdir, yerine göre sağlık personelidir, yerine göre tarım elemanıdır, yerine göre “yardım kuruluşu görevlisi”dir, yerine göre deprem ve yangın uzmanıdır, yerine göre basın-yayın kuruluşu mensubudur, yazardır, görevlidir, yerine göre “barış gönüllüsü”dür.** Bunlar da yaptıkları her şeyi; bir plân dahilinde ve bilimsel raporlar çerçevesinde yapmaktadır. Bilimsel raporlar, ilgili devletlerce, adım adım uygulamaya konulmaktadır. Bu planlar, 1640’lı yıllara kadar geri gitmekte ve Türk Milletini içten yıkma temeline dayanan **“Misyonerlik yolu”** ile devreye sokulmaktadır.

**Misyonerlik, 1660’lı yıllarda hem İngiltere’de hem Vatikan’da resmî bakanlık haline getirilmiştir. Bu iki ülkede, 1660’lı yıllarda “Kürdoloji Enstitüleri” kurulmuştur. Kürtçe’yi ve İslâm’ı iyi bilen, bölgenin özelliklerine göre yetiştirilmiş “Misyonerler”; Doğu ve Güneydoğu Anadolu’ya gönderilmiştir.** Bu Misyonerler, 1690’lı yıllarda **“Kürt”** diye niteledikleri insanımızı Hıristiyanlaştırma yoluyla Osmanlı Devleti’nden koparmaya çalışmışlardır. **“Kürt”** diye niteledikleri insanlardan **“Biz Müslümanız, Hıristiyan olamayız”** cevabını çok sert bir şekilde almışlardır. Misyonerler, yılmadan ve usanmadan başka taktiklere başvurmuşlardır. Bu taktiklerden birisi de onların **“etnik kökenleri”** ile ilgili olmuştur. Onların ayrı bir ırk, ayrı bir millet olduğu görüşünü devreye koymuşlar, ancak cevap daha sert olmuştur: **“Biz ayrı değil bir bütünüüz, Türk’üz ve Müslümanız”**. Bu şekilde **“Kürt kökenli Türkler”**den olumsuz cevap alan Misyonerler, **Güneydoğu Anadolu’da ASALA’ya ve ASALA’nın yerini alan PKK’ya yardım ederek hatta Kürtçe/Türkçe “İsa Kürtleri Çağırıyor” başlıklı broşürler dağıtarak onları Türk Devletine ve Türk Milletine düşman etme amacını benimsemişlerdir**<sup>20</sup>. 2003 yılında Güneydoğu Anadolu’ya bir ayda 3000 civarında **“ajan”** girdiği bazı gazetelerin ana sayfalarında yer almıştır. Bu haber bile, konunun vahametini ortaya koymaya yetmelidir.

Misyonerlerin amaçları arasında; Türklersiz Müslüman Dünyası, Türkiye’siz Türk Dünyası ve **“İslâmî özden boşaltılmış Türk Milleti anlayışı”**, Türk Kimliğine karşı **“etnik kimlik”**leri öne çıkaran, Türk’üm demekten kaçınan ve Türk Milleti anlayışını unutturmaya çalışan topluluklar oluşturmak da vardır. Bu anlayış, Hıristiyan

<sup>19</sup> Bkz. Kemal Kahraman, “Yeryüzü Tablosunun Ana Çizgileri”, İslâm, sa. 29, Ocak 1986, s.16.

<sup>20</sup> Bu konuda geniş bilgi için bkz. Abdurrahman Küçük, “Türk Dünyasında Misyonerlik Faaliyetleri, Metotları ve Bunlara Karşı Alınması Gereken Tedbirler”, II. Avrasya İslâm Şurası (AİŞ), Ankara 1998, 375-409.

ülkelerin de ortak amaçları arasındadır. Günümüzde, 04 Haziran 2003 tarihinde TBMM’de kabul edilen **“İkiz Yasalar”** ve **Avrupa Birliği Uyum Paketleri** ile **“farklı dil ve lehçelerin öğretimi, bu dil ve lehçelerde yayın yapılması”** geçmişte Anadolu insanının **“sağduyusu”** ile başarılı olmasını engelledikleri plânların yeniden sahneye konulması olarak değerlendirilmektedir. Bunun yanında, 2003 yılında, **“Cemaat Vakıfları Yasası”**nda ve İmar Yasası’nda yer alan **“cami”** ibarelerinin **“ibadet yeri”** şeklinde değiştirilmesi misyonerlerin çalışmalarına hız vermesine imkân sağlayan hususlardan olmuştur<sup>21</sup>.

Günümüzde Misyonerlik, siyasî ve dinî olarak iki şekilde yürütülmektedir. Siyasî Misyonerlik, devletler tarafından yürütülen **“Misyonerlik”** özelliği kazanmıştır.

Avrupa Birliği süreciyle gündeme gelen **“köken arama sevdası”** ve 2003 yılından bu tarafa TBMM’de kabul edilen Yasalar ile **“Uyum Paketleri”**, Misyonerlerin faaliyetlerini kolaylaştırmakta ve rahat çalışmalarına imkân sağlamaktadır. Uyum Paketleriyle **“cemaatlere”** dinî, kültürel, sosyal, sağlık amaçlı ve sportif faaliyetler yapmak için mülk edinmelerine, istedikleri yerde kilise kurma ve cemaat oluşturmalarına imkan tanınmıştır. Bunun hatırı için **Kanunda “Cami” ifadesi, “ibadet yeri” şeklinde değiştirilmiştir. Diyanet İşleri Başkanlığı’ndan sorumlu Bakan tarafından, 2003’ün Haziran Ayı’nda, Diyanet İşleri Başkanlığı’nda bir toplantı yapılmıştır.** Bu toplantıdan bir müddet sonra 15.07.2003 tarihinde 4928 sayılı Kanun TBMM’de kabul edilmiştir. Kabul edilen Kanun, 3194 sayılı İmar Kanunu’nda yer alan **“cami”** ibarelerini **“ibadet yeri”** olarak değiştirmiştir. Bu Kanun ile ayrıca İmar Plânında **“ibadet yerleri”** ayrılmasını, il, ilçe ve beldelerdeki yöneticilere **“ibadet yeri”** yapılmasına izin yetkisini vermiştir. AB Uyum Paketi’ne bu görüşler yansıtılmış; mahallî idarelere ve muhtarlıklara Kilise, Pagoda, Havra gibi diğer dinler için ibadethane açmayı kolaylaştıran hususlar yasalaştırılmıştır. 02.01.2003 tarih ve 4778 sayılı Kanun ile 30.07.2003 tarih ve 4963 sayılı Kanun ile de **“Cemaat Vakıfları”**nın mülk edinmelerinin önü açılmış ve kolaylaştırılmıştır. Bu Kanunlardan sonra diğer din mensuplarıncı Anadolu’nun değişik yörelerinde mülk satın alınmasını hızlandırdığı, **“Kilise”** açılmasının ve **“yeni Hıristiyan cemaatleri”** oluşumunun **“ürkütücü boyuta”** ulaştığı basın-yayın organlarında yer almaktadır. Çünkü son değişiklikler, Emniyet birimlerinin misyonerlerle yaptıkları yasal mücadeleleri temelsiz bırakmış ve mücadelede dayandıkları mevzuatı ortadan kaldırmıştır. Herhangi bir tedbir almadan yapılan yasal değişiklikler, **600 yıldan beri Türkiye üzerinde emeller besleyen Misyonerlerin ve onları destekleyen ülkelerin iştahını kabartmıştır.**

2003 yılından itibaren yapılan yasal değişiklikler ve takip edilen politikalar, **Türk Kimliği’nden başka “kimlikler”in oluşmasının önünü açmıştır.** Çünkü Müslüman bir kimse Hıristiyan olduktan sonra **“kimliği”nde** değişme olması, önce kabul edip oluşturduğu **“kimliği”nden** soyunması kaçınılmaz bir durumdur. Hıristiyan olan kişi veya toplum, artık kendisini Hıristiyan toplumunun bir mensubu gibi görmeye/hissetmeye başlamaktadır. Bu aşamadan sonra kendi milletini yani Türk Milletini ve Türk Medeniyetini değil, Hıristiyan toplumunu ve Hıristiyan Medeniyetini savunmaktadır. Bunun hem tarihte hem günümüzde sayısız örnekleri vardır.

<sup>21</sup> Bkz. Abdurrahman Küçük, **“Misyonerlik Müzakere”**, Türkiye’de Misyonerlik Faaliyetleri, İSAV, İstanbul 2005, 47-59.

Misyonerlere, Arapça, İslâm Felsefesi ve Müslüman psikolojisi çok iyi öğretilmektedir. **Bundan dolayı Misyonerler, Müslümanlar arasında çok rahat girebilmekte; cemaat ve tarikatlar arasında sızarak onları “milli benlikleri”nden, “Türk kimlikleri”nden uzaklaştırmaya çalışmaktadır.**

Günümüzde her çeşitten misyoner; Diyarbakır merkez olmak üzere Güneydoğu illerinde hatta Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Afyon, Eskişehir, Nevşehir, Trabzon, Samsun gibi illerde yoğun bir şekilde faaliyet göstermektedir. **Kitap ve broşürlerle beraber dolarlar dağıtılmakta; Hıristiyan olma karşılığında iş sözü verilmekte, bir Avrupa ülkesine götürülme vaat edilmekte, yabancı dil öğretme gibi yollara başvurulmaktadır.** Aslında bu vaatlerin hiçbiri yerine getirilmemekte, sadece oltaya takılan yem olarak sunulmakta ve Hıristiyan yaptıklarına “başının çaresine bak” denilmektedir. **Onun için kimse bunların vaatlerine aldanmamalı; Türklüğünden, Müslümanlığından ve Türk Kimliğinden taviz vermemelidir.** Misyonerlerin benzeri vaatlerle Hıristiyan yaptığı nice insanın bu gün fakirlik, sefalet ve “üçüncü sınıf insan” konumunda bulunduğunu unutulmamalıdır. **Sahanın uzmanları bu örneklerle çok karşılaşmışlardır.**

Günümüzde Türkiye’de misyonerlerin yaptığı sadece din değiştirmek değil; insanımızı kendi “**kültür dairesi**”ne dahil ederek “**Türk Cephesi**”ni zayıflatmak ve kendisine “**uydu toplum**” oluşturmaktır. **Bundan dolayı Misyonerlik, “masum bir hareket” değildir.** Ülkemizdeki Misyonerlik’e; tuzaklarla dolu sinsî, siyasi, istihbarî ve kültürel özellikler taşıyan “**manevî bir terör**” hareketidir demek uygun tanımlama olacaktır. Böyle bir misyonerlik anlayışı ve uygulaması, hem Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’na hem Türk Ceza Yasası’na hem diğer mevzuat hükümlerine hem de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına göre de yasaktır. Çünkü hiçbir ülke, hiçbir ülkenin mevzuatı “**kendi birliğinin bozulmasına, ülkesinin bölünmesine, temellerinin dinamitlenmesine**” hoşgörü gösteremez, göstermemektedir. **Bundan dolayı Misyonerlik’i temel felsefe yapmış olan (Adventistler, Baptilistler, Mesih İnancılıları, Evanjelistler, Cizvitler, Fransızkenler, Mormonlar, Yahova Şahitleri, Mooncular gibi) “Yeni Dinî Hareketleri / Dinsî Oluşumları”, Hıristiyan mezhep / gruplarını belirttiğimiz Misyonerliği temel felsefe edinmemiş Hıristiyan mezhep veya gruplarından ayırıyoruz.** Misyonerlik; masum niyetle yapılan **Hıristiyanlığı veya başka bir dini anlatmaktan / “tebliğden”** ve dinî inançlarını yaşamaktan, normal bir din ve vicdan hürriyetinden farklıdır. Normal yolla ve samimî olarak dinini tebliğ eden ve yaşayan Hıristiyan’a / Hıristiyan Mezhebine kimsenin bir şey deme hakkı yoktur. Zaten onlar, “Misyonerlik” tanımı ve “Misyoner Anlayışı” dışında tutulmaktadır.

XIX. Yüzyıldan itibaren Amerika, Fransa, İngiltere, İtalya, Almanya gibi devletler Misyonerliği devlet metodu olarak benimsemişlerdir. Bu ve benzeri devletler, misyonerleri “**Gizli Haberalma ve Yönlendirme Teşkilâtları**”nın ya “**öncü gücü**” veya doğrudan elemanı olarak kullanmışlardır. Bu devletlerin desteğiyle misyonerler güç kazanmışlardır. Aldıkları güçle misyonerler, Osmanlı Devleti’ndeki Hıristiyan azınlıkları ayaklandırmada olduğu gibi ASALA ve PKK faaliyetlerinde hem strateji hem de finansman desteği sağlamışlardır. Müslüman ülkelerdeki menfi gelişmelerde olduğu gibi Türkiye’de “**azınlık ırkçılığı**” ve “**bölücülük faaliyetleri**”nde misyoner



kuruluşlar, orada görev yapan misyonerler ve destekçisi devletlerin yönlendirmeleri; gündemde yerini alan **iddialarda, isnatlarda ve bizzat misyonerlerin itiraflarında yer bulmuştur. Misyonerlerin** Türk vatandaşları arasından kazandıkları kimselerin, Türk televizyonlarının bazı kanallarında ve bazı gazetelerde dile getirdikleri **“itirafları”**nda, misyonerlerin hedeflerinin Türkiye’deki **“dini ve irki hassasiyetler”**i (Alevilik ve Kürtlük gibi) kullanarak Türkiye’nin bölünmesini gerçekleştirmek olduğu ortaya çıkmıştır.

XX.Yüzyıl, aslında, yeni mücadeleler, yeni taktikler yüzyılı oldu. Bu yüzyılda; **“Batı Medeniyeti”** kendini diğer medeniyetlerden, **“Batı Dünyası”** kendisini diğer dünyalardan, Hıristiyanlar Hıristiyanlığı diğer dinlerden, misyonerler mensubu buldukları **“dinsî hareketi/ Hıristiyanî anlayışı”** diğer **“anlayışlar”**dan üstün görmeye başladı. Bu üstünlük anlayışı, **“sömürgecilik anlayışı”**na yeni boyut kazandırdı. Bu da; ekonomik ve politik sömürge altına alınanların din ve kültür ile desteklenmesiydi. Bu yola 1910’lardan itibaren gidilmiş ve Münster’de Teoloji/İlahiyat Fakültesi, devletten **“Misyonerlik”** ile ilgilenecek bir bölüm kurulmasını talep etmişti. Talep edilen bu bölümün açılmasının gerekçeleri / amaçları arasında, misyonerlik yoluyla kolonileştirme de bulunuyordu.

Günümüzde de birçok uluslararası teşkilâta **“Misyonerlik”, “resmî istişare statüsü”**ne sahiptir. İnandı, bunu şöyle belirtmektedir: “Bu bağlamda fiilen misyonerlik yapan teşkilâtlardan; ECOSOC’da 16, UNESCO’DA 16, UNİCEF’te 7, FAO’da 5, İLO’da 8, WHO’da 1 olmak üzere toplam 53 misyonerlik teşkilâtı, ilgili kurumlarla resmen işbirliği halindedir ve danışmanlık hizmeti vermektedir...”<sup>22</sup>

#### IV. GENEL HATLARIYLA TEBLİĞ VE MİSYONERLİK ARASINDAKİ FARKLAR

##### a. Tebliğ

“Tebliğ” ve “İrşad”da (aydınlatma); zorlamaya, baskıya ve yoğun bir propagandaya ve ısrara yer verilmemektedir. Hak ve hakikat, “hikmet ve güzel öğüt” ile anlatma esastır. Lisan-ı Hal (iyi ve doğru yaşayış) ile örnek olma benimsenmektedir.

##### **Tebliğ’in özelliklerini şöyle maddelemek mümkündür:**

1. Tebliğ gönül işidir. Kurumsuz, kuruluşuz, plânsız ve programsız bir faaliyettir. “Resmî hiyerarşik bir yapılanma”, kurum ve kuruluş yoktur; siyasî ve “ideolojik” bir amaç güdülmemektedir.

2. Tebliğde zorlama, baskı, hile yolu yoktur.

3. Tebliğde bildirme, öğretme ve habereendirme temeldir.

4. Tebliğde sevgi ve şefkat söz konusudur.

5. İyilikle ve güzel öğütlerle anlatma temel yöntemdir.

6. Tebliğde devletin siyasî kuruluşları, istihbarat birimleri ve “resmî ve kurumsal kurumlar” devrede değildir, “özel göreve / özel görevlendirme”ye yer yoktur.

7. Tebliğde siyasî ve ideolojik bir gaye öne çıkarılmamaktadır.

<sup>22</sup> İsa İnandı, “Türk Dünyasında Misyonerlik”, Bilig, Yaz-1996,sa.2,s. 35.

8. Tebliğde herhangi bir art niyet yoktur; ihlas ve samimiyet olmazsa olmaz şarttır.

9. Hastalık, depresyon, yangın, sel, işsizlik, yokluk, açlık gibi sıkıntılı anları kullanma tebliğde yoktur. Böyle sıkıntılı anlarda yapılanlarda; sadece "Allah Rızası" gözetilerek, karşılık beklemeden, darda bulunanların yardımına koşmak esastır.

### **b. Misyonerlik**

Misyonerlikte; Hıristiyanlık temelini dayalı herhangi bir anlayışa /gruba veya "Yeni Dinî Harekete" taraftar kazanmak, Hıristiyanlığın bir ürünü / sonucu kabul ettikleri "Batı Medeniyeti"nin nüfuz alanını genişletmek, eskiden kendilerine ait olan yerlere yeniden sahip olmak temel amaçlarıdır. Dünyayı "Hıristiyanî Batı Kültürü" ile kültürleştirmek ve dünyadaki bütün rejimleri değiştirmek misyonerlerin hedeflerindedir. Hıristiyanları bilinçlendirerek birlik içinde varlıklarını sürdürmelerini ve birbirleriyle uğraşarak zayıflamalarını önlemek de misyonerlerin günümüzdeki yöntemlerindedir.

Türkleri, kendi mensubu olduğu inanca / anlayışa kazanmak, "Hıristiyan dairesine / Hıristiyanî anlayış içine almak" veya Dinsel Hareketlere katmak Misyonerlerin nihai amaçlarıdır. Ancak bu hedefte başarı sağlanmazsa; Türkleri, İslâm'dan soğutmak, kendi Türk Kimlikleriyle çatıştırmak, Türk Devletine ve Türk Milletine düşman etmek de daha sonra başvurdukları yöntemlerindedir. Misyonerler; Türkiye'de, nüansları kullanarak, "gül bahçesinde diken"/ "gül bahçesinde sarmaşık" oluşturmak, "azınlık ırkçılığını"/ "bölücülüğü" yaygınlaştırmak için gayret göstermektedir.

### **Misyonerliğin özelliklerini şöyle maddelemek mümkündür.**

1. Misyonerlik; kurumsal, plânlı, programlı ve amaçlı bir organizasyondur. Hiyerarşik bir yapılanma içinde, sadece dinî bir faaliyet değil, siyasî ve idarî bir gücü olan, "ideolojisi" bulunan "özel bir teşkilât"tır.

2. Dönemlere, zamanlara ve şartlara göre taktik değiştiren bir faaliyettir.

3. Muhatabın zaaflarından, zayıf taraflarından yararlanma Misyonerliğin olmazsa olmazlarıdır.

4. Hastalık, depresyon, yangın, sel, açlık, yokluk, işsizlik, geri kalmışlık ve bunların beslediği umut ticareti Misyonerliğin etkili olmak için bekledikleri ortamlardır.

5. Misyonerlikte, din değiştirme yanında kimlik ve kişilik değiştirmeye önem verilmektedir.

6. El attıkları kişileri dinine, devletine ve milletine düşman ederek toplumundan soyutlanmasına özen gösterilmektedir.

7. Misyonerlik, günümüzde "siyasî organizasyon" olarak faaliyet göstermektedir.

8. Misyonerler, desteklendikleri devletlerin "öncü gücü" ve istihbarat elemanı olarak da görev ifa etmektedirler.

9. Misyonerlik; Yeni Dünya Düzeni Oluşturmak, "tek kutuplu dünya oluşturup yetkiyi ele almak" ve "rejim değiştirmek" isteyen "Süper Güçler"e "servis yapmak"ta kullanılan bir yöntem haline gelmiştir.

Genel hatlarıyla belirtmeye çalıştığımız bu özelliklere sahip Misyonerlik Hareketi'ne "masum bir din tebliği" olarak bakılabilir mi? Ülkemizde, 1000 yıldan beri

bizimle yan yana yaşamış Hıristiyanlardan belirttiğimiz misyoner nitelikli gayretler görülmüş müdür? Türk vatandaşı olan ve kendini Türk Milleti'nden kabul eden "dinî azınlıklar"dan herhangi bir kimse Türkiye'yi bölme faaliyetinde yer alır mı?

Hz.İsa; insanları ifsat ederek, felâket anlarını fırsat bilerek, yalan ve dolanı kullanarak, her türlü "değer"i pazara çıkararak Dine/Dinî Harekete adam kazanın mı dedi? Hak Yol'da olan Müslümanları da her türlü yolu deneyerek dininden uzaklaştırın mı dedi? Hiçbir dine mensup olmayanları bırak da, Müslümanlarla uğraş mı dedi? Türk Milleti'ni böl, onları kendi toplumuna ve değerlerine düşman et mi dedi?

Hz.İsa; doğru yoldan sapmış, Putperestliği benimsemiş ve insanlıkla bağdaşmayan bir yaşayış içinde bulunan insanları "Hak Yol" a getirmek ve dini yaymak için tasvip edilmeyen her hangi bir yöntem benimsedi mi? Hz.İsa, taraftarlarına devletlerinize "ajanlık" yapın mı dedi?

Sonuç olarak Misyonerlik; tebliğ değildir. Tebliğ olmadığı gibi bir dini, Dinî Hareketi, Hıristiyanlığı öğretme / bildirme amacı taşıyan saf ve samimî bir öğretim/ anlatım da değildir. Misyonerlik; din veya "dinsî hareket" kisvesi arkasına saklanmış ; "art niyetler"i olan ve "tuzaklar" ile dolu bir harekettir.